

PALINDROM och ANAGRAM

Åke Lundström 1987

Palindrom (grek. παλίνδρομος, tillbakalöpande) kallas ett ord eller en mening, som får samma betydelse vid läsning bakifrån:

Ada, ABBA, amma, Anna, apa, Ebbe, girig, Naturrutan, Otto, söt tös, ni talar bra latin.

De palindromer som bildas på skämt, blir ofta rätt långsökta:

svenska Egron i Paris ratar sirap i Norge!

Redan väver alla rappa rallare vävnader!

I Reval sitta ni i natt i slaveri.

finska saippua-kauppias (tvålförsäljare)

tyska Relief-Pfeiler (reliefpelare)

Ein Neger mit Gasele sagt im Regen "nie"! (En neger med gasel* säger i regnet "aldrig"!)

engelska Madam, I'm Adam (presentation efter Evas skapelse)

Pure Boston did not sober up.

A man – a plan – a canal – Panama! (Propagandafras inför presidentvalet i USA 1900.)

franska Léon n'osa rêver à son Noël. (Leon vågade inte tänka på sin jul.)

latin Subi dura a rudibus (undergå hård behandling av de okunniga)

Otto tenet mulum, madidam mappam tenet Anna. (Odo håller mulåsnan, Anna håller det våta tyget; en hexameter, där varje ord för sig är en palindrom.)

grekiska νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν (tvätta /bort/ dina synder, inte endast ditt ansikte)

* ty. Gasele, = sv. ghasel, arabisk diktform. Gustaf Fröding har skrivit en dikt som heter just En ghasel.

Den ingår i samlingen Gitarr och dragharmonika från 1891.

Anagram (grek. ἀνάγραμμα, omskrivning) är en fri omkastning av bokstäverna i ett ord eller en fras, så att ett nytt ord bildas:

storkens – skorsten; stark – raskt; tårta – råtta; amor – Roma – Mora

Pilatus frågade Jesus (Joh. 18:38): ”Quid est veritas?” Frågan får inget svar i bibeln men genom anagram har man senare format svaret: ”Est vir, qui adest!” I Joh. 14:6 säger Jesus: ”Ego sum via et veritas et vita.”

Mycken diskussion har den kvadrat om 25 bokstäver vållat, som återfunnits i Pompeji och på de mest skilda platser inom romarriket:

```

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A
R O T A S

```

En vanlig översättning blir föga sannolik: ”Såningsmannen Arepo (!?) håller genom sitt verk hjulen (i rörelse).” Genom att läsa ’boustrofedón’, oxvändningsvis, som ibland i grekiska inskrifter, får man ”Sator opera tenet” antingen man läser vågrätt eller lodrätt från övre vänstra eller nedre högra hörnet:

”Såningsmannan (skaparen) vidmakthåller sina verk.” Cicero säger i De natura deorum, 2:86: ”Sator et parens ... omnia ... continet”.

Emellertid kan bokstäverna också genom ett anagram bilda ett Pater-Noster-kors:

```

          P
          A
      A   T   O
          E
          R
P   A   T   E   R   N   O   S   T   E   R
          O
          S
          T
          E
          R

```

Bokstäverna A och O blir då över: ”Ego sum α et ω , principium et finis.” (Apocal. 1:8 och 22:13)

Man har vidare påpekat att bokstaven T, som står i mitten av kvadratens fyra sidor, tidigt blev en symbol för korset.